

● Startnotitie

Omgevingsvisie Aa en Hunze

20 maart 2025

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
	Aanleiding Omgevingsvisie	4
	Doel en opzet Startnotitie	4
	Leeswijzer	4
2	De Omgevingsvisie als nieuw beleidsinstrument	6
	2.1 Doel en resultaat	6
	2.2 Samenhang met programma's en omgevingsplan	6
	2.3 Wettelijk kader	8
3	Scope en inhoud	10
	3.1 Afbakening	10
	3.2 Vorm en stijl	11
	3.3 Vertrekpunt	11
	3.4 Planhorizon	12
4	Thema's Omgevingsvisie	13
	4.1 Ruimtelijke schaarste	13
	4.2 Transitie landelijk gebied	15
	4.3 Leefbaarheid & vitaliteit	17

5	Participatieplan	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Participatie en communicatie: algemeen	20
5.3	Stappenplan	23
6	Samenvattend	27
	Bijlagen	29
	Bijlage 1	
	Overzicht recente of lopende participatietrajecten	30
	Bijlage 2	
	Overzicht gemeentelijk beleid fysieke leefomgeving	31

1

Inleiding

Aanleiding Omgevingsvisie

De gemeente Aa en Hunze staat voor diverse uitdagingen op het gebied van bijvoorbeeld landbouw, woningbouw, klimaat, water, natuur, economie, toerisme & recreatie, energie en zorg. Er is daardoor sprake van druk op onze schaarse ruimte. Het is niet langer mogelijk om alle belangen zonder meer naast elkaar te bedienen; er moeten keuzes gemaakt worden over welke functies prioriteit krijgen en welke gebieden voor specifieke opgaven worden aangewezen. Alleen door scherpe keuzes te maken kunnen we als gemeente inspelen op de ruimtelijke druk en daardoor blijven voorzien in een hoogwaardige leefomgeving die aansluit bij de behoeften van onze inwoners, ondernemers en de natuurlijke omgeving. Alleen al om die reden is het opstellen van een Omgevingsvisie voor Aa en Hunze van groot belang.

Daarnaast is er de Omgevingswet die gemeenten verplicht om vóór 1 januari 2027 een Omgevingsvisie vast te stellen. Voor de gemeente Aa en Hunze is het niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook een wenselijke stap om actief aan een Omgevingsvisie te werken; ons beleid met betrekking tot de

fysieke leefomgeving is momenteel verspreid over verschillende beleidsdocumenten. Ook is op een aantal beleidsterreinen een update nodig. De Omgevingsvisie zorgt voor de integrale benadering van het gehele grondgebied en versterkt de samenwerking zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie.

Doel en opzet Startnotitie

Deze Startnotitie vormt het vertrekpunt voor onze Omgevingsvisie Aa en Hunze. In de notitie worden de hoofdlijnen en uitgangspunten geschetst wat betreft inhoud, vorm en proces. De startnotitie vormt de basis voor het verdere proces, zowel intern als extern, om te komen tot een Omgevingsvisie.

Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op het instrument Omgevingsvisie, de context van de Omgevingswet en de plaats die de Omgevingsvisie inneemt binnen het nieuwe wettelijk instrumentarium. Hoofdstuk drie beschrijft de scope en inhoud van de Omgevingsvisie. Hoofdstuk vier bevat de centrale thema's waarvoor in de Omgevingsvisie keuzes (moeten) worden gemaakt. In hoofdstuk vijf wordt ingegaan op proces, planning,

organisatie, participatie en communicatie.
In het afsluitende zesde hoofdstuk zijn de
uitgangspunten uit de hoofdstukken twee
tot en met vijf nog eens overzichtelijk onder
elkaar gezet.

2

De Omgevingsvisie als nieuw beleidsinstrument

2.1 Doel en resultaat

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht geworden. Deze wet bepaalt dat elke gemeente een Omgevingsvisie moet opstellen zijnde een strategische en integrale langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving. Het begrip ‘integraal’ houdt in dat de visie alle aspecten van de fysieke leefomgeving omvat. Traditionele onderwerpen zoals wonen, verkeer, economie, mobiliteit, landschap, natuur, milieu en erfgoed worden daarin verbonden met meer recente thema's zoals klimaatadaptatie, duurzaamheid, gezondheid, veiligheid, het gebruik van de ondergrond en de wateropgave.

In de Omgevingsvisie legt de gemeenteraad haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vast. Daarnaast worden in de visie ook beleidsdoelen en opgaven uit het sociaal domein meegenomen die raakvlakken hebben met het fysieke domein. Hiermee wordt een integraal toekomstbeeld voor Aa en Hunze geschetst. Bij het opstellen van de Omgevingsvisie ligt de focus, in lijn met de Omgevingswet, op het behoud, de bevordering en de ontwikkeling van een gezonde en veilige leefomgeving in de gemeente Aa en Hunze met het oog op 2045.

2.2 Samenhang met programma's en omgevingsplan

De Omgevingsvisie vormt een belangrijk onderdeel in de totale beleidscyclus die de Omgevingswet voor ogen heeft. De beleidscyclus is een continu proces van beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering en terugkoppeling. De Omgevingswet introduceert hiervoor de volgende gemeentelijke kerninstrumenten:

1. Omgevingsvisie: strategische integrale langetermijnvisie op fysieke leefomgeving (doelen en ambities);
2. Programma: instrument om doelen mee te kunnen realiseren (uitwerking);
3. Omgevingsplan: alle regels voor de fysieke leefomgeving (juridisch kader, algemene regels);
4. Omgevingsvergunning: toestemming voor een activiteit die gevolgen heeft voor de leefomgeving (beschikking).

De **Omgevingsvisie** is richtinggevend en biedt een kader, maar is op zichzelf niet voldoende voor alle afwegingen in de fysieke leefomgeving. De onderwerpen en ambities uit de visie moeten worden uitgewerkt en geconcretiseerd in programma's en het

Afbeelding 1 – Beleidscyclus Omgevingswet

omgevingsplan. Deze moeten bovendien doorwerken in toetsingsprocedures en vergunningverlening. Een duidelijke samenhang tussen deze instrumenten is noodzakelijk om de visie en het beleid naar uitvoering te vertalen. De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie vast, die fungeert als centrale ingang en kapstok voor **omgevingsprogramma's**.

Het college stelt de programma's vast. Het instrument programma richt zich op de vraag hoe de ambities, doelen en opgaven uit de Omgevingsvisie gerealiseerd kunnen worden. Een programma kan bestaan uit maatregelen, beleidsregels of de inzet van financiële middelen. Dit kan een sectoraal, gebiedsgericht of themagericht karakter hebben en verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving omvatten.

Net als de Omgevingsvisie is het **omgevingsplan** een verplicht instrument en wordt het door de gemeenteraad vastgesteld. Iedere gemeente moet vóór 1 januari 2032 één omgevingsplan voor het gehele grondgebied opstellen. In dit plan worden alle juridische regels opgenomen voor het ontwikkelen, beheren en behouden van de fysieke leefomgeving. Deze regels zijn juridisch bindend voor onze inwoners en vormen het kader voor het verlenen van **omgevingsvergunningen**. Op dit moment worden de eerste stappen gezet om tot een gemeentedekkend omgevingsplan te komen.

2.3 Wettelijk kader

Zoals gezegd moet Aa en Hunze voor 1 januari 2027 een Omgevingsvisie hebben vastgesteld. De visie is grotendeels vormvrij; wel zijn uit de Omgevingswet de volgende inhoudelijke eisen af te leiden:

- Hoe staat de gemeente ervoor (wat is de huidige kwaliteit van de fysieke leefomgeving)?
- Voor welke ontwikkelingen en te behouden waarden staat de gemeente op hoofdlijnen?
- Wat zijn de hoofdzaken van het integrale beleid van de gemeente?

Verder schrijft de wet voor dat de Omgevingsvisie:

- wordt opgesteld met het oog op de doelen van de Omgevingswet;
- rekening houdt met de samenhang van relevante onderdelen van de fysieke leefomgeving en de daarbij rechtstreeks betrokken belangen;
- afgestemd wordt met andere bestuursorganen;
- resultaten bevat van het betrekken van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen (participatie).

De Omgevingsvisie integreert beleid en houdt rekening met vier milieubeginselen:

1. het voorzorgsbeginsel;
2. het beginsel van preventief handelen;
3. het beginsel van bestrijding aan de bron;
4. het beginsel 'de vervuiler betaalt'.

Hiermee wordt bijgedragen aan het vinden van een goede balans tussen bescherming en benutting van de fysieke leefomgeving.

Onze Omgevingsvisie komt tot stand binnen deze wettelijke kaders. De Omgevingsvisie wordt door de gemeenteraad vastgesteld en is alleen bindend voor de gemeente zelf, dus niet voor derden. Na vaststelling zal de visie elektronisch raadpleegbaar zijn via het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit is het platform waarop alle informatie en dienstverlening van de overheid wat betreft de leefomgeving ontsloten is. Dit betekent dat aan technische publicatiestandaarden wordt voldaan.

MER-plicht (Milieueffectrapport)

Voor de Omgevingsvisie geldt een MER-plicht als deze een kader vormt voor activiteiten die mogelijk aanzienlijke negatieve milieugevolgen kunnen hebben. Indien dergelijke gevolgen niet uitgesloten kunnen worden, moet een Milieueffectrapport (planMER) worden opgesteld. Of de MER-plicht van toepassing is, hangt af van de mate van concreetheid van de visie en van de ambities en beleidsvoornemens die daarin zijn opgenomen. De noodzaak en wenselijkheid om een m.e.r.-procedure voor de Omgevingsvisie te doorlopen, worden daarom gaandeweg het proces duidelijk.

Procedure en participatie

De ontwerp-Omgevingsvisie moet ter inzage worden gelegd. Dit is wettelijk bepaald in Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 10.7a van

het Omgevingsbesluit. Over de stappen die voorafgaan aan deze verplichte ter inzagelegging bevat de Omgevingswet geen specifieke bepalingen. De gemeente mag dus haar eigen proces inrichten, mits wordt voldaan aan de zogenaamde motiveringsplicht. Dit betekent dat, op grond van artikel 10.7 van het Omgevingsbesluit, moet worden beschreven hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie zijn betrokken. En wat de resultaten daarvan zijn. De gemeente moet daarbij ook beschrijven hoe zij met het doorlopen van het participatieproces

invulling heeft gegeven aan het participatiebeleid en -verordening.

Zoals gezegd moet de ontwerpvisie ter inzage worden gelegd. Iedereen heeft de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Vervolgens stelt de gemeenteraad de visie vast, rekening houdend met de ingediende zienswijzen. De wettelijke procedure eindigt zodra de visie is vastgesteld, omdat daartegen geen beroep mogelijk is.

3

Scope en inhoud

3.1 Afbakening

De Omgevingsvisie beschrijft wat Aa en Hunze nu is en wat de gemeente in de toekomst wil zijn. De visie schetst de gewenste ontwikkeling van de leefomgeving vanuit een **integrale aanpak**. Deze integrale aanpak zorgt ervoor dat we over de grenzen van vakgebieden, gemeentegrenzen en bestaande beleidskader van bijvoorbeeld rijk en provincie kijken; de omgevingsvisie bevat immers onze visie op de ontwikkeling van onze gemeente.

Vanwege het brede blikveld en het strategische karakter van de Omgevingsvisie kunnen en worden niet alle onderwerpen en vraagstukken tot in detail uitgewerkt. De visie is kaderstellend en richtinggevend. Er worden heldere keuzes gemaakt en prioriteiten bepaald.

De Omgevingsvisie behandelt alle relevante aspecten van de **fysieke leefomgeving** en brengt deze met elkaar in verbinding. Het gaat daarmee niet om een verzameling losse beleidsvisies voor afzonderlijke domeinen, maar om één samenhangende visie gebaseerd op een analyse en afweging van alle betrokken aspecten. Hierbij bouwen we voort op bestaande bouwstenen. Deze

bestaan enerzijds uit actuele beleidsdocumenten en anderzijds uit resultaten van recente participatietrajecten. Daarnaast nemen we waar mogelijk en wenselijk ook regionale agenda's en visies van bijvoorbeeld buurgemeenten en de provincie mee. De focus ligt uitsluitend op de fysieke leefomgeving in het kader van de Omgevingswet. Het is daardoor geen allesomvattende toekomstvisie; sociale thema's worden bijvoorbeeld alleen behandeld wanneer ze een fysieke component hebben of door de fysieke leefomgeving worden beïnvloed.

Met de Omgevingsvisie zetten we een grote stap naar een geïntegreerd beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit kader kan gebruikt worden om ontwikkelingen te beoordelen, bijvoorbeeld bij aanvragen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA's). Waar nodig actualiseren we het bestaande beleid. Dit vormt een eerste stap in het opzetten en activeren van de **beleidscyclus** (zie par. 2.2). Verdere uitwerking en detailering vindt plaats in programma's en het omgevingsplan. De visie wordt zo opgezet dat een duidelijke doorvertaling naar deze instrumenten mogelijk is. Dit betekent dat er in de Omgevingsvisie **heldere keuzes**

worden gemaakt. Er is immers sprake van ruimtelijke schaarste; veel functies en activiteiten vragen ruimte. Niet alles kan echter overal. De Omgevingsvisie heeft kompaswaarde en geeft richting aan de te maken keuzes. Aan de andere kant kan de visie ook weer niet te gedetailleerd zijn, vooral ook omdat er veel onderwerpen aan de orde komen. In de Omgevingsvisie kiezen we een ‘gouden middenweg’.

3.2 Vorm en stijl

We geven onze Omgevingsvisie een moderne vorm. De visie is zowel analoog als digitaal toegankelijk. De digitale versie zal daarnaast voldoen aan de inhoudelijke eisen vanuit de Omgevingswet en worden ontsloten volgens de geldende publicatiestandaarden. De Omgevingsvisie is leesbaar en transparant, niet alleen in het gemeentehuis, maar ook naar buiten toe. Van de vastgestelde (en op het DSO gepubliceerde) Omgevingsvisie maken we bijvoorbeeld ook een eigen gebruiksvriendelijke webversie.

Dit helpt onze inwoners, ondernemers en organisaties als zij initiatieven ontwikkelen of vergunningen willen aanvragen. Hiermee wordt tevens de (digitale) dienstverlening verbeterd.

3.3 Vertrekpunt

De visie start niet vanaf ‘nul’. Op veel terreinen is beleid ontwikkeld en neergelegd in sectorale beleidsnota’s. Ook op nationaal en provinciaal niveau zijn regels en beleidsstukken van kracht die impact hebben op onze gemeente. Op regionaal niveau is er bijvoorbeeld Nij Begun, van waaruit plannen en projecten worden ontwikkeld om de leefbaarheid te bevorderen. We brengen dat in beeld, beschouwen de dwarsverbanden en bepalen waar de ruimte ligt om eigen keuzes te maken. Ook bekijken we of er dilemma’s ontstaan als alle beleidsstukken samen worden beschouwd. In de Omgevingsvisie wordt dat vervolgens uitgewerkt en aangevuld met thema’s die nog niet aan de orde (of onderbelicht) zijn geweest.

Het is van belang om het vertrekpunt van de Omgevingsvisie duidelijk te markeren. Vanaf dit punt kijken we immers naar de toekomst. Deze markering is nodig om de koers naar het beoogd toekomstbeeld stevig neer te zetten. Hiervoor zal een inventarisatie plaatsvinden van:

Bestaand beleid voor de fysieke leefomgeving: wat hebben we allemaal en is nog actueel?

- Ons landschap;
- Onze fysieke leefomgeving als geheel (leefomgevingsfoto);
- Trends en ontwikkelingen: wat zien we op ons afkomen?
- Lopende (beleids)sporen: waar kunnen we op aansluiten en als bouwsteen gebruik van maken?

Voor beleid dat recent via uitgebreide participatie is vastgesteld, hoeft dit niet opnieuw plaats te vinden. Op geen enkel onderwerp rust echter een taboe. En ook betrekken we vertegenwoordigers vanuit alle relevante vakdisciplines en invalshoeken. Wel leggen we de focus op vraagstukken waarvoor nog geen recente participatie heeft plaatsgevonden en/of waarvoor nog geen beleid is vastgesteld. Hiermee brengen we richting aan in het onderwerp en voorkomen we dat veel input wordt opgehaald die weinig bijdraagt aan het eindresultaat of dat we vragen herhalen waarop we het antwoord al hebben. Dit alles neemt niet weg dat in de Omgevingsvisie integrale afwegingen worden gemaakt op basis van alle beschikbare en nieuw ingebracht informatie.

3.4 Planhorizon

De Omgevingsvisie geeft de kaders voor de lange termijn. De wet biedt de mogelijkheid om zelf de doorlooptijd te bepalen. We kiezen voor een planhorizon van 2045. Het dynamische karakter van de Omgevingsvisie maakt het mogelijk om tijdig in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen, zodat de Omgevingsvisie actueel blijft.

We willen een Omgevingsvisie opstellen die voldoende robuust is en tegelijkertijd flexibel en adaptief blijft.

4

Thema's Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie biedt het kader voor belangrijke maatschappelijke opgaven in het fysieke domein. Op voorhand zien we drie grote opgaven:

1. ruimtelijke schaarste,;
2. de transitie van het landelijk gebied;
3. leefbaarheid & vitaliteit.

Onder elk van deze drie opgaven valt weer een aantal sectorale opgaven. Hieronder stippen we deze sectorale opgaven aan, zonder daarbij vooruit te lopen op eventueel te maken beleidskeuzen.

4.1 Ruimtelijke schaarste

Ruimtelijke schaarste is een groeiend fenomeen dat we ook in onze gemeente steeds sterker ervaren. Hoewel het gebied bekend staat om zijn ruimte en natuur, komen er steeds meer vraagstukken op die ruimte claimen, zoals het woningtekort, ruimte voor duurzame energie, natuur, landbouw en bedrijvigheid. Gezien deze druk en de schaarse ruimte, is het opstellen van een Omgevingsvisie voor Aa en Hunze van groot belang. Het is niet langer mogelijk om alle belangen zonder meer naast elkaar te bedienen; er moeten keuzes gemaakt worden over welke functies prioriteit krijgen en welke gebieden voor specifieke opgaven worden

aangewezen. Alleen door scherpe keuzes te maken kan de gemeente inspelen op de ruimtelijke druk en blijven voorzien in een hoogwaardige leefomgeving die aansluit bij de behoeften van inwoners, ondernemers en de natuurlijke omgeving.

4.1.1 Woningbouwopgave

Momenteel werkt de gemeente aan een eerste Omgevingsplan voor een uitleglocatie. Dat Omgevingsplan vormt vervolgens de basis voor andere woningbouwprojecten binnen onze gemeente. Het is niet toevallig dat dit eerste omgevingsplan betrekking heeft op een woningbouwontwikkeling. De groeiende vraag naar woningen, stelt Aa en Hunze namelijk voor een complexe opgave. Er is niet alleen behoefte aan kwantiteit, maar vooral aan kwalitatieve woningbouw die inspeelt op de demografische ontwikkelingen. Demografische trends laten zien dat de bevolking van onze gemeente ontgroent en vergrijsd. Hiermee staat de gemeente voor een maatschappelijk vraagstuk. Met de ontgroening en vergrijzing verandert namelijk niet alleen de vraag naar specifieke (zorg)voorzieningen, ook woonbehoeften bewegen mee met de demografische

ontwikkelingen. Vanuit onze Woonvisie 2020+ (en het latere addendum) geven we daaraan concreet invulling.

De Omgevingsvisie zal, in aanvulling op de Woonvisie en voor de langere termijn, keuzes bevatten over kansrijke en minder kansrijke plekken voor woningbouw. In dit kader nemen we ook ‘wonen in het buitengebied’ mee. Bij de uitwerking van het thema wonen, houden we rekening met duurzaamheid, leefbaarheid en de aansluiting op bestaande infrastructuur. De Woonvisie vormt vanzelfsprekend een belangrijke bouwsteen. De Woonvisie kent een looptijd tot 2030 terwijl de Omgevingsvisie de blik 20 jaar vooruit richt. In de Omgevingsvisie geven we richting aan de woningbouwopgave na 2030.

Op basis van de (nog in werking te treden) Regiewet moet de gemeente aan de slag met het opstellen van een woonzorgvisie. De woonzorgvisie vormt voor de gemeente de basis om afspraken te maken met woningcorporaties, verhuurders, zorgaanbieders en zorgkantoren over wat mensen uit de aandachtsgroepen en ouderen, naast huisvesting, nodig hebben aan zorg en ondersteuning. De woonzorgvisie heeft een duidelijke link met de fysieke leefomgeving. In het proces zal ook duidelijk worden of en op welke wijze de woonzorgvisie en Omgevingsvisie inhoudelijk kunnen worden gekoppeld en/of aanvullend beleid nodig is op bijvoorbeeld het gebied van de regulering van het aantal zorgbedrijven.

Uitgangspunt woningbouwopgave

De Omgevingsvisie bevat, in aanvulling op de Woonvisie en voor de langere termijn, keuzes over kansrijke en minder kansrijke plekken voor woningbouw.

4.1.2 Toerisme en recreatie

Ook de ruimtevraag voor recreatie en toerisme groeit. Steeds meer mensen weten het landelijke karakter, de natuur en de rust van onze gemeente te waarderen. Met deze toenemende populariteit ontstaat de behoefte aan betere voorzieningen voor onze eigen inwoners en bezoekers van elders zoals wandel- en fietspaden, natuurcampings en verblijfsaccommodaties. Om de recreatieve aantrekkingskracht van Aa en Hunze te behouden zonder de natuurlijke kwaliteiten van het gebied aan te tasten, zijn scherpe keuzes nodig. Het vinden van een balans tussen toeristische ontwikkeling, in balans met natuurwaarden en het behoud van rust is cruciaal. Ook het onderwerp permanente bewoning van vakantieparken is actueel en vraagt in het komende proces studie en bespreking.

Uitgangspunt toerisme en recreatie

De omgevingsvisie zoekt naar een toekomstbestendige recreatieve sector, wat inhoudt dat toerisme, in balans met natuurwaarden, bijdraagt aan de lokale economie en het welzijn van bewoners en bezoekers.

4.1.3 Energietransitie

Vanuit het Klimaatakkoord ligt er een belangrijke opgave voor de regio's in Nederland. Hoe kunnen we verduurzamen en overstappen van fossiele brandstoffen naar vormen van hernieuwbare energie, maar ook naar waterstof en groen gas? In het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) is onze koers bepaald. In de Omgevingsvisie maken we verdere keuzes over wat gaan we de komende jaren doen en op welke plek. De Duurzaamheidsvisie en het beleidskader Zonne-energie is hier bij uitgangspunt.

Grote inzet wordt gepleegd op het verhogen van de netcapaciteit, o.a. via het bijplaatsen van een groot aantal transformatorhuisjes. De beschikbare netcapaciteit vormt nu niet alleen een groot obstakel voor nieuwe opwek maar ook voor verduurzaming van bestaande woningen en bedrijven en de realisatie van nieuwe, aardgasloze woningen en gebouwen.

Uitgangspunt energietransitie

De in de Duurzaamheidsvisie ingezette koers vormt de basis voor de omgevingsvisie.

keuzes te maken over landgebruik, natuurontwikkeling, waterbeheer, landbouw en het beschermen van onze (cultuurhistorische) waarden. Een integrale aanpak is nodig om een toekomstbestendig landelijke gebied te creëren waarin landbouw, natuur, water en recreatie elkaar duurzaam versterken. In het kader van het Beheer- Inrichtings- en Ontwikkelingsplan (BIO-plan) voor de Drentsche Aa wordt overigens reeds op een dergelijke integrale manier richting gegeven aan de ontwikkeling van het Nationaal Park Drentsche Aa.

Een aantal onderdelen van de transitie van het landelijke gebied werken we in het navolgende iets verder uit.

Uitgangspunt transitie landelijk gebied

De omgevingsvisie richt zich op het realiseren van een duurzame balans tussen de diverse functies in het landelijk gebied zoals landbouw, natuur, klimaat, waterbeheer, wonen en recreatie.

4.2 Transitie landelijk gebied

De transitie van het landelijk gebied is misschien wel de meest ingrijpende uitdaging waar Aa en Hunze voor staat. Het streven naar een toekomstbestendige landbouw, gecombineerd met klimaatadaptatie, natuurbeheer, waterbeheer en recreatie, vraagt om een zorgvuldige balans tussen belangen en functies. De Omgevingsvisie geeft richting aan deze transitie, door weloverwogen

4.2.1 Landbouw

Grote delen van ons landelijk gebied zijn in agrarisch gebruik. Dat maakt de landbouw een belangrijke en prominente speler in onze gemeente. De sector staat voor grote uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van mest en stikstof. Dit zijn geen gemeentelijke, maar (inter)nationale uitdagingen. Oplossingen liggen daardoor ook met name op bovengemeentelijk niveau. In regionaal verband wordt daarnaast gewerkt aan een

landbouwvisie voor Noord-Drenthe. En de provincie Drenthe werkt aan de provinciale Koersnota landbouw. Deze (en andere) documenten, ontwikkelingen en input uit het omgevingsvisie-proces betrekken we bij het vormgeven van onze gemeentelijke visie op de agrarische sector.

Uitgangspunt landbouw

In de omgevingsvisie is aandacht voor de landbouw als belangrijke drager, nu en in de toekomst, van ons landelijk gebied.

4.2.2 Klimaat

Klimaatverandering stelt ons voor nieuwe en urgente uitdagingen. Ook Aa en Hunze zal maatregelen moeten nemen om haar leefomgeving weerbaar te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme neerslag, droogte en hitte. De Omgevingsvisie moet daarom niet alleen anticiperen op deze veranderingen, maar ook actief sturen op een klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte, infrastructuur en bebouwing. Klimaatadaptatie gaat daarmee hoofdzakelijk over de inrichting van de fysieke leefomgeving en het watersysteem. De Lokale Adaptie Strategie (LAS) wordt daartoe verankerd in de Omgevingsvisie.

Uitgangspunt klimaat

De omgevingsvisie stimuleert klimaatadaptatie door een robuuste inrichting van de fysieke leefomgeving om de gemeente weerbaar te maken tegen klimaatverandering.

4.2.3 Natuur

De kwaliteit van de Nederlandse natuur staat onder druk. Dit vraagt extra aandacht om natuurwaarden en biodiversiteit te behouden en te versterken. Hoewel maatregelen veelal op bovenlokaal niveau worden uitgewerkt, is natuur(ontwikkeling) en de plaats ten opzichte van andere ruimtevragers een belangrijk thema voor onze Omgevingsvisie.

Uitgangspunt natuur

De omgevingsvisie zet in op het behoud en versterking van natuurwaarden en biodiversiteit, in lijn met zowel bovengemeentelijke als lokale doelstellingen.

4.2.4 Water

Waterbeheer speelt een cruciale rol in het landelijk gebied, gezien de toenemende druk op de kwaliteit en beschikbaarheid van water door droogte en klimaatverandering. Ook het thema veenoxidatie speelt in onze gemeente. Het is belangrijk om te zorgen voor een robuust en toekomstbestendig watersysteem dat zowel de agrarische

sector als natuurlijke ecosystemen ondersteunt. We zien nadrukkelijk de beweging om water (en bodem) meer sturend te laten zijn bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Daarmee is water een belangrijk onderwerp voor onze Omgevingsvisie.

Uitgangspunt water

De omgevingsvisie draagt bij aan een toekomstbestendig watersysteem.

eigen identiteit. Toch staan deze kwaliteiten onder druk door vergrijzing, een afnemend voorzieningenniveau en de aantrekkingskracht van stedelijke gebieden op jongere generaties. Om de leefbaarheid te waarborgen, zijn strategische keuzes essentieel in de Omgevingsvisie.

4.3.1 Voorzieningen

Het behouden van basisvoorzieningen is een belangrijk onderwerp. Deze moeten voor iedereen bereikbaar zijn en van een kwalitatief goed niveau. Daarnaast is het belangrijk om jonge gezinnen aan te trekken en te ondersteunen door voldoende betaalbare woningen te bieden. Dit vraagt om afgewogen beslissingen over woningbouw, waarbij nieuwe ontwikkeling past bij de schaal en behoefte van elk dorp.

4.3 Leefbaarheid & vitaliteit

Onze gemeente, met haar 35 karakteristieke kernen in een uitgestrekt landelijk gebied, vormt een divers geheel, dat aantrekkelijk is vanwege de rust, ruimte en

Uitgangspunt voorzieningen

De omgevingsvisie bewaakt de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de dorpen door strategische keuzes te maken op het gebied van wonen, voorzieningen en sociale samenhang.

Uitgangspunt gezondheid

Het welzijn van onze inwoners is onze hoogste prioriteit. Daarom is er in de omgevingsvisie aandacht voor toegankelijkheid, schone lucht, groen, en ruimte voor beweging voor iedereen.

4.3.2 Gezondheid

De Omgevingsvisie heeft als (wettelijk) doel een gezonde leefomgeving te bevorderen voor alle inwoners. Dit betekent dat er aandacht moet zijn voor schone lucht, toegang tot groen en water, veilige en aantrekkelijke fiets- en wandelroutes, en ruimte voor recreatie. Door de fysieke leefomgeving gezonder, toegankelijker en leefbaarder te maken, draagt de omgevingsvisie bij aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Ook wordt waar nodig ingezet op het verminderen van milieubelasting, zoals geluidsoverlast en luchtvervuiling, wat directe positieve effecten heeft op de fysieke en mentale gezondheid van de gemeenschap. Daarmee ligt er een heldere relatie tussen gezondheid en de fysieke leefomgeving.

In stap 2 van het proces (zie paragraaf 5.1) vormen we ons een beeld van eventuele knelpunten en kansen. Afhankelijk van de uitkomsten van die zogenaamde leefomgevingsfoto zullen vervolgens gemotiveerde keuzes worden gemaakt die bijdragen aan een gezondere leefomgeving.

4.3.3 Bereikbaarheid

Een andere keuze betreft de ruimtelijke en sociale infrastructuur. Bereikbaarheid en verbindingen (zowel fysiek als digitaal), nu en in de toekomst, zijn belangrijk. Technologische ontwikkelingen gaan echter razendsnel en veranderen voortdurend de eisen en mogelijkheden voor infrastructuur. Dit vraagt om aandacht en aanpassing, zodat de infrastructuur niet alleen geschikt blijft voor huidige behoeften, maar ook voorbereid is op toekomstige ontwikkelingen. Ook dit vraagt om prioritering en keuzes.

Uitgangspunt bereikbaarheid

De omgevingsvisie besteedt aandacht aan bereikbaarheid en toekomstige digitale connectiviteit om de dorpen vitaal te houden en aantrekkelijk te maken voor diverse doelgroepen.

5

Participatieplan

5.1 Inleiding

Deze paragraaf bevat een beschrijving van de stappen waarlangs de Omgevingsvisie tot stand komt. Bij iedere stap is tevens de doorlooptijd weergegeven. Uitgangspunt is de stappen 1 t/m 4 in de huidige bestuursperiode af te ronden. De kerngroep bewaakt de planning en werkt iedere stap concreet uit. In paragraaf 5.2 wordt in algemene zin ingegaan op het belang van participatie en communicatie. We plaatsen dat in het licht van ons Omgevingsvisie-proces. In paragraaf 5.3. is dat proces meer in detail beschreven en geven we aan hoe we vormgeven aan participatie en communicatie.

Relatie met de Leidende principes Omgevingswet (2021)

Bij de invoering van de Omgevingswet koos de gemeenteraad zes leidende principes. Deze principes weerspiegelen de manier waarop de gemeente invulling geeft aan de Omgevingswet en de cultuurverandering die deze wet beoogt. Het Omgevingsvisie-proces en de manier waarop de gemeente na vaststelling uitvoering geeft aan de Omgevingsvisie moet en zal voldoen aan deze principes, die als volgt luiden:

1. We zetten in op het behoud van ruimte.
2. We doen het samen.
3. We leveren maatwerk.
4. We werken gebiedsgericht en integraal.
5. We werken vanuit de bedoeling (het maatschappelijk effect).
6. We zetten in op goede (digitale) dienstverlening.

Met de leidende principes wil de gemeente doorgroeien naar ‘onderscheidende gemeente’. De focus komt daardoor meer te liggen op gebieds- en opgavegericht en op het bieden van ruimte om te experimenteren en te leren. Groeien naar een onderscheidende gemeente waarin samenwerken, vertrouwen, maatwerk, ruimte en integraal werken de leidende waarden zijn, vraagt ook om het aannemen van een andere rol door de gemeente. Door de nieuwe waarden veranderen de belangen tussen de gemeente, inwoners en de partners waarmee ze samenwerkt.

Participatie richt zich op ‘het creëren van betrokkenheid en eigenaarschap bij inwoners en stakeholders’. De mate van invloed loopt langs de participatietrede meewerken en meedoen.

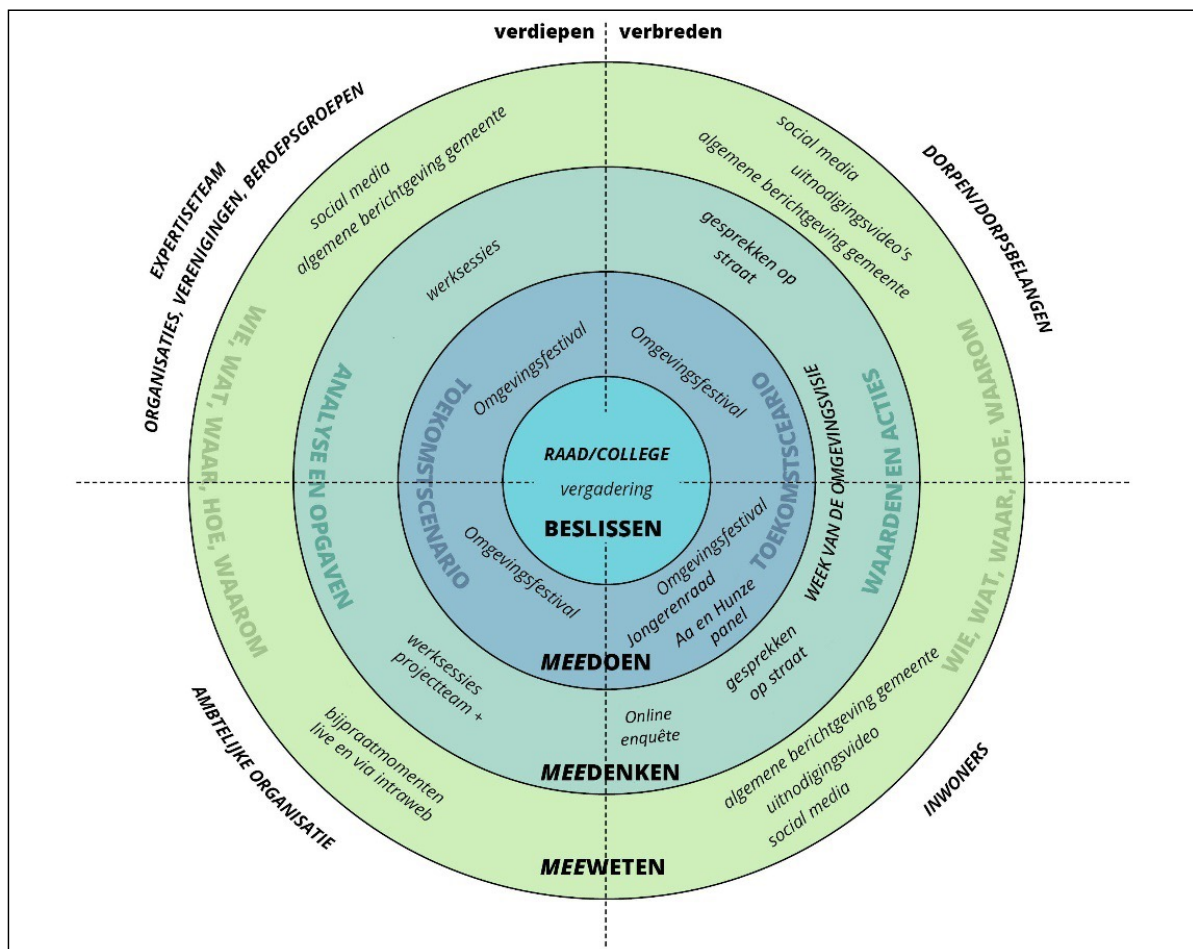
Communicatie gaat over ‘het op gang brengen en houden van het gesprek’ met inwoners, medewerkers, bestuurders en raadsleden. De in het proces in te zetten online en offline communicatiekanalen hebben dan ook primair tot doel het gesprek met de samenleving te faciliteren. Natuurlijk speelt informatievoorziening daarin een belangrijk rol, maar communicatie tussen overheid en samenleving gaat veel verder dan het verstrekken van informatie. Het gaat om de dialoog en het elkaar betrokken houden.

5.2 Participatie en communicatie: algemeen

De Omgevingsvisie raakt ons allemaal. Daarom willen we dat deze zowel binnen (bestuur, raad, ambtelijke organisatie) als buiten ons gemeentehuis (inwoners, ondernemers, gebruikers, organisaties, (keten) partners en andere overheden) gedragen wordt. Inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners: alle hebben immers kennis van en creatieve ideeën over de ontwikkeling van hun woon- en leefomgeving. Die kennis, creativiteit en ideeën gaan we activeren en benutten. Alleen op die manier maken we samen een Omgevingsvisie die daadwerkelijk waarde toevoegt en samenbindend werkt. Het creëren van betrokkenheid en eigenaarschap bij inwoners vraagt sowieso ‘meedoen vanaf het begin’. Deze werkwijze sluit aan bij de ‘Notitie vertrekpunten participatie’ (en de latere evaluatie van de participatieverordening en het werkboek participatie: Samen Doen’).

In het proces wordt gebruik gemaakt van digitale communicatie. Op dat vlak is veel mogelijk. Maar wel altijd in combinatie met de mogelijkheid van persoonlijk contact. Dat is belangrijk. Via persoonlijk contact, geven we uitleg en context, vragen we door op wat mensen bedoelen en kunnen mensen kennismaken van elkaars mening en plannen. In het proces is gekozen voor een combinatie van digitale middelen en de mogelijkheid tot persoonlijk contact.

Belangrijk is dat communicatie op het juiste moment plaatsvindt. Vooral de beginfase is daarin essentieel. Alle betrokkenen moeten op tijd weten wat er speelt en wanneer ze worden uitgenodigd om een actieve rol te vervullen. Bij communicatie naar de buitenwereld hebben we de ambitie om iedereen te bereiken.

Afbeelding 2 – Samenvatting participatie en communicatie

Wat ook belangrijk is, is de terugmelding. Mensen willen weten wat er met hun input is gedaan. Via de projectwebsite worden tussenresultaten, foto's en sfeerimpressies daarom zo spoedig mogelijk gedeeld. Ons adagium is: iedere keer als een inwoner op de projectwebsite kijkt, moet er relevante en actuele informatie te zien zijn.

zijn meeweten en meedenken echter ook nodig. In het komende proces zijn daarom alle drie de ringen nodig en dus ingevuld.

Afbeelding 2 maakt een overzichtelijke onderverdeling in doelgroepen, de intensiteit van betrokkenheid en geeft een overzicht van de in te zetten middelen. Voor de samenleving onderscheiden we in het proces drie ringen: 'meeweten', 'meedenken' en 'mee-doen'. Om als inwoner mee te kunnen doen,

RING 1 • MEEWETEN

De buitenste ring, het meeweten, gaat over informatievoorziening. Via meeweten, is iedereen op de hoogte van het wie, wat, hoe en waarom van de Omgevingsvisie Aa en Hunze. Het bereik is breed, het betreft het verstrekken van informatie, het ophalen van digitale informatie en het peilen van eventuele belangstelling voor een stap meer. Middelen zijn een projectwebsite, social media en algemene gemeentelijke berichtgeving (huis-aan-huisbladen, infographics en/of advertenties). Iedereen moet op de hoogte zijn en zich welkom voelen om mee te denken en mee te doen.

RING 2 • MEEDENKEN

De ring over het meedenken gaat al een stap verder. In deze ring gaat het over het gesprek met de inwoners en stakeholders en het ophalen van input voor de komende stappen. We organiseren bijvoorbeeld een bruisende “Week van de Omgevingsvisie” waarin we op diverse plekken in de gemeente mensen spreken. We gaan naar de mensen toe. Hierbij heeft het meerwaarde als het college en/of raadsleden aansluiten.

RING 3 • MEEDOEN

De ring van meedoen, gaat over de meest intensieve vorm. In deze ring gaat het bijvoorbeeld over het meebouwen aan de koers (in de stappen 3 en 4).

RING 4 • BESLISSEN

Er is nog een vierde ring: beslissen. Deze ring is primair voor college en gemeenteraad.

5.3 Stappenplan

STAP

1

Startnotitie

De startnotitie geeft achtergronden bij het instrument 'Omgevingsvisie' en beschrijft de stappen waarlangs de Omgevingsvisie Aa en Hunze wordt opgebouwd. Met de voorliggende startnotitie zorgen we ervoor dat alle betrokken partijen vanaf het begin goed zijn geïnformeerd, dezelfde visie delen en achter het proces staan. Op deze manier draag de startnotitie bij aan een gestroomlijnd proces.

Participatie

In deze stap leggen we de basis voor het proces. Participatie in deze stap vindt plaats met de interne Kerngroep, de ambtelijke werkgroep, de stuurgroep, het college van B&W en de gemeenteraad.

Communicatie

In deze periode leggen we ook de basis voor stap 2: de analyse van onze leefomgeving. We bouwen daartoe alvast de verschillende communicatiekanalen op:

1. Om te beginnen bouwen we een huisstijl voor de Omgevingsvisie. Deze huisstijl, bestaande uit een logo en slogan gaat het hele proces mee en zal op den duur leiden tot een stuk herkenning bij de inwoners. We zorgen er samen voor dat de Omgevingsvisie-huisstijl in het verlengde ligt van de bestaande gemeentelijke huisstijl.
2. In de tweede plaats bouwen we een projectwebsite. Die website voldoet vanzelfsprekend aan de geldende richtlijnen voor digitale toegankelijkheid en de gemeentelijke huisstijl en houden wij gaandeweg het proces voortdurend actueel. De site geeft informatie over de

Omgevingsvisie zelf, de processtappen die we volgen om een Omgevingsvisie te maken en nodigt uit om input te geven.

3. Synchroniseren aan de projectwebsite zullen ook de gangbare communicatiekanalen, zoals huis-aan-huisbladen en de gemeentelijke social media-kanalen van de gemeente worden gebruikt. Deze mediakanalen zijn bij de inwoners bekend en worden veel gebruikt. Doel is informatie geven en enthousiasme creëren om mee te doen.
4. Uitnodigingen om mee te doen in stap 2 (en verder) gaan ieder geval naar het expertiseteam (bestaande uit ketenpartners en maatschappelijke organisaties), het binnen de gemeente aanwezige 'Aa en Hunze panel', de Jongerenraad, de Toegankelijkheidsraad, de Adviesraad Sociaal Domein en een vertegenwoordiging vanuit inwoners en ondernemers,

Planning

Vaststelling van de startnotitie door de gemeenteraad: maart 2025

STAP

2

Aa en Hunze in 2025 (analyse van de leefomgeving)

Het opstellen van een Omgevingsvisie gaat niet zonder helder inzicht in de staat van de fysieke leefomgeving. Daarom voeren we in deze stap diverse analyses uit. Daarmee bepalen we als het ware een nulpunt: dit is Aa en Hunze anno 2025. Het gaat dan in ieder geval over:

- feiten en cijfers over Aa en Hunze. Met deze gegevens maken we een 'leefomgevingsfoto' van de gemeente;
- Informatie uit recente of lopende participatieprocessen (zie bijlage 1);

- het bestaande gemeentelijke beleid (zie bijlage 2);
- een analyse van ons landschap;
- trends en ontwikkelingen.

Al deze genoemde analyses landen in een overzichtelijk document.

Participatie

In deze stap vindt zowel interne als externe participatie plaats. Intern gaat het dan om de interne Kerngroep, de ambtelijke werkgroep, de stuurgroep, het college van B&W en de gemeenteraad.

Bij het verkrijgen van een goed inzicht in de staat van de fysieke leefomgeving is externe deskundigheid onontbeerlijk. We beleggen daarom een brede bijeenkomst waar we deskundigheid op het gebied van bijvoorbeeld milieu, gezondheid, water en veiligheid samenbrengen. De verkregen input nemen we mee in het document 'het verhaal van Aa en Hunze'.

Communicatie

Wat betreft de communicatie gaat het in deze stap vooral om het verder uitwerken van en uitvoering geven aan de communicatie-agenda. Via de projectwebsite geven wij informatie over de stand van het proces. Ook plaatsen wij daar het vastgestelde document 'Het verhaal van Aa en Hunze'. Qua communicatie leggen we ook de basis voor stap 3; de campagne. Zo stellen we alvast de online-enquête op en maken we het concrete programma voor die campagne. Ook dat plaatsen we online. Daarnaast brengen we belangstellenden met een videoboodschap op de hoogte van het proces, met een uitnodiging mee te doen. Ook nodigen we het in de gemeente actieve 'Aa en Hunze panel' uit om mee te doen.

Planning

November 2024 – Juli 2025

STAP

3

De Week van de Omgevingsvisie

In stappen 1 en 2 lag de nadruk vooral op het leggen van een stevig fundament en het analyseren van de fysieke leefomgeving, in stap 3 gaan we actief in gesprek met de samenleving. Immers: de koers (zie stap 4) voor de gemeente, wordt in hoge mate samen met de inwoners bepaald. Tijdens de campagne, die we de 'Week van de Omgevingsvisie' noemen, zijn we daarom op diverse plekken in de gemeente te vinden en spreken we mensen op straat aan. Wij gaan met mensen in gesprek over de toekomst van de gemeente. Wat vindt men belangrijk als het gaat om zaken als duurzaamheid, klimaat, voorzieningen, het landelijk gebied, wonen et cetera? En op welke thema's is urgente actie nodig? We zullen 'op straat' ongetwijfeld mensen tegenkomen die willen meebouwen in de ring 'meedoen'. Die mensen kunnen hun naam en e-mailadres achterlaten en worden actief meegenomen in de komende stappen.

Raads- en collegeleden worden van harte uitgenodigd om actief mee te doen in de 'Week van de Omgevingsvisie'.

Via de projectwebsite lanceren we een digitale enquête. Deze krijgt (via een interactieve kaart) de vorm van een 'digitale reis door de gemeente'. Op diverse plekken in de gemeente houden we digitaal halt om vragen te stellen.

Ook de input van jongeren is van groot belang. Daarom betrekken we ook jongerenraad; zij vertegenwoordigen immers de jongeren in de gemeente. Wij beleggen een sessie waarin we met ze in gesprek gaan over de toekomst en de uitdagingen in Aa en Hunze.

Participatie

Bovenstaande beschrijving laat zien dat deze stap ‘een en al participatie en communicatie’ is. De Week van de Omgevingsvisie draait om het gesprek met onze inwoners. Inhoudelijke keuzes worden in deze stap echter niet gemaakt.

Communicatie

De communicatie is erop gericht brede bekendheid te geven aan de ‘Week van de Omgevingsvisie’. Van de verkregen input maken we een beeldende weergave. Uiteraard wordt die uitwerking gedeeld via de projectwebsite.

Planning

Juli 2025 – oktober 2025

STAP

4

Onze koers

Met de doorlopen stappen is alle materiaal aanwezig om de volgende stap te zetten: het bepalen van de koers en het maken van keuzes. Na ambtelijke uitwerking en het gesprek met de gemeenteraad werken we toe naar een haalbare koers voor Aa en Hunze. De koers landt in een Koersdocument dat ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

Participatie

De koers verkennen we tijdens het Omgevingsfestival. Doel van dit festival is om met zoveel mogelijk mensen en organisaties na te denken over mogelijke toekomstscenario's. Het expertiseteam, het ‘Aa en Hunze panel’, de jongerenraad, de Toegankelijkheidsraad, de Adviesraad Sociaal Domein, vertegenwoordigers vanuit ondernemers en inwoners, medewerkers van de gemeente; ze doen allemaal mee aan

het festival. In deze stap vindt dus een mix plaats van interne en externe participatie. Zo spreken we tijdens het Omgevingsfestival vertegenwoordigers van binnen en buiten de gemeente. En ook gaan we in gesprek met college en raad.

Communicatie

We communiceren in deze fase over meerdere zaken. In de eerste plaats is er het Omgevingsfestival, waaraan we niet alleen breed rechtbaarheid willen geven, maar waarvoor we ook gericht uitnodigen. Tijdens het Omgevingsfestival vragen we een sneltekenaar rond te lopen en een ‘sfeerimpressie’ te tekenen van het festival. Die sfeerimpressie koppelen we terug via de projectwebsite en de overige communicatiekanalen.

In deze fase is de communicatie ook gericht op het informeren over de voortgang; in deze fase staat de uitwerking immers centraal. Werkzaamheden die in de eerste plaats door bureau en gemeente worden opgepakt.

Planning

Vaststelling door de gemeenteraad:
februari 2026

STAP

5

Stap 5 – Omgevingsvisie

In deze stap wordt de daadwerkelijke Omgevingsvisie opgesteld. De essentie van de Omgevingsvisie ligt in het doorvertalen van de gekozen koers (stappen 3 en 4) naar concrete handvaten, opgaven en kansen voor de komende jaren. Om die opgaven te verbinden met de lokale wensen, behoeften, waarden en eigenaardigheden, is een stevig fundament nodig (stap 2) in de vorm van o.a. de leefomgevingsfoto.

Kortom: alle doorlopen stappen en opgestelde documenten komen integraal en in samenhang terug in de Omgevingsvisie.

In deze fase wordt de Omgevingsvisie formeel ter inzage gelegd en gereed gemaakt voor vaststelling door de gemeenteraad.

Participatie

In deze stap voorzien wij – nog steeds in-dachtig de participatietrede “meedoen” – de volgende participatiemomenten. Allereerst is er de Kerngroep die regelmatig bijeenkomt. Ook willen we in een openbare bijeenkomst van de raad, waarbij bewoners (Aa en Hunze panel), dorpen, ondernemers) en belanghebbenden (expertiseteam) van harte worden uitgenodigd, uitleg te geven over de concept-Omgevingsvisie. Zo laten we zien wat er met ieders inbreng is gebeurd. Tijdens de avond gaan de leden van de raad in gesprek met de aanwezigen. Het is nog niet de bedoeling dat hier (partijpolitieke) standpunten worden ingenomen of besluiten worden genomen. Het gaat uitsluitend over een open dialoog tussen inwoners en hun bestuur. De raad krijgt tijdens deze avond een beeld van het draagvlak voor en werking van de Omgevingsvisie. Wij stellen voor deze avond op een centrale, inspirerende plek te laten plaatsvinden. Uiteraard werken we de exacte opzet en het programma te zijner tijd verder uit.

Vervolgens beleggen wij een sessie met college en gemeenteraad. Nadien wordt de Omgevingsvisie uitgewerkt tot een ontwerp-Omgevingsvisie. De ontwerp-Omgevingsvisie wordt uiteindelijk via het college vrijgegeven voor de (wettelijke) inspraak.

Communicatie

In deze stap voorzien wij de volgende externe communicatie-inspanningen: we geven informatie over de voortgang, nodigen uit voor de avond met de raad en wijzen op de procedure en mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Planning

Vaststelling en ter inzagelegging ontwerp-Omgevingsvisie december 2026
Vaststelling Omgevingsvisie door de gemeenteraad: maart/april 2027.

Vervolg...

Als de Omgevingsvisie is vastgesteld, zijn we niet klaar. We bevinden ons in een continue ontwikkeling en de Omgevingsvisie heeft een beleidsdoorwerking in programma's en omgevingsplan. De visie vormt na vaststelling ons afwegingskader. Dit vraagt enerzijds om koers te houden, anderzijds ook om deze bij te stellen. Nieuwe wetgeving, signalen uit de organisatie, de maatschappij en voortschrijdend inzicht kunnen aanleidingen zijn om de Omgevingsvisie aan te passen. Hierbij is het mogelijk om alleen dat deel aan te passen waar, gezien de ontwikkelingen, behoefte aan is.

Periodiek, bijvoorbeeld eens per bestuursperiode, zal de visie tegen het licht worden gehouden. Daarmee wordt invulling gegeven aan het kwadrant 'monitoring en evaluatie' uit de beleidscyclus (zie afbeelding 1). Op basis van die monitoring en evaluatie kan de Omgevingsvisie indien nodig of wenselijk op onderdelen worden geactualiseerd. Te zijner tijd worden nadere afspraken gemaakt over de frequentie van monitoring en (waar nodig) bijstellen van de Omgevingsvisie.

6

Samenvattend

In de voorgaande hoofdstukken zijn op verschillende aspecten uitgangspunten (op hoofdlijnen) geformuleerd die leidend zijn voor het proces naar en de inhoud van de visie. In dit hoofdstuk zijn deze uitgangspunten nog eens overzichtelijk samengevat.

Uitgangspunten hoofdstuk 2

- Tijdens het proces wordt de noodzaak van een planMER nader beoordeeld.

Uitgangspunten hoofdstuk 3

- De Omgevingsvisie schetst de toekomst van Aa en Hunze en biedt een lange-termijnvisie (tot 2045) voor een aantrekkelijke, veilige en gezonde leefomgeving. Het bevat strategisch beleid dat alle aspecten van de fysieke leefomgeving bestrijkt, met een heldere verbinding naar sociale doelen. Het bevat heldere, concrete keuzes om te fungeren als toetsingskader voor vergunning-aanvragen.
- De omgevingsvisie bevat de lange-termijnvisie op de ontwikkeling van onze gemeente. Dit kan betekenen dat we op onderdelen afwijken van de bestaande beleidskaders van rijk en/of provincie.

- De visie is beknopt, visueel en eenvoudig te raadplegen. Ook is de Omgevingsvisie digitaal beschikbaar (via het DSO).
- De visie bouwt voort op bestaand actueel en in ontwikkeling zijnde beleid en wordt aangevuld met nieuw beleid om toekomstige uitdagingen integraal en samenhangend aan te pakken.
- Het biedt een solide basis voor verdere uitwerking in programma's en vereenvoudigde regelgeving binnen het omgevingsplan.
- Uitgangspunt is om de recente participatieprocessen niet nogmaals over te doen.

Uitgangspunten hoofdstuk 4

- De Omgevingsvisie bevat, in aanvulling op de Woonvisie en voor de langere termijn, keuzes over kansrijke en minder kansrijke plekken voor woningbouw.

- De omgevingsvisie zoekt naar een toekomstbestendige recreatieve sector. Dit houdt in een recreatieve sector die in balans is met natuurwaarden, bijdraagt aan de lokale economie en het welzijn van bewoners en bezoekers.
- De in de Duurzaamheidsvisie ingezette koers vormt de basis voor de omgevingsvisie.
- De omgevingsvisie richt zich op het realiseren van een duurzame balans tussen de diverse functies in het landelijk gebied zoals landbouw, natuur, klimaat, waterbeheer, wonen en recreatie.
- In de omgevingsvisie is aandacht voor de landbouw als belangrijke drager, nu en in de toekomst, van ons landelijk gebied.
- De omgevingsvisie stimuleert klimaatadaptatie door een robuuste inrichting van de fysieke leefomgeving om de gemeente weerbaar te maken tegen klimaatverandering.
- De omgevingsvisie zet in op het behoud en versterking van natuurwaarden en biodiversiteit, in lijn met zowel bovengemeentelijke als lokale doelstellingen.
- De omgevingsvisie draagt bij aan een toekomstbestendig watersysteem.
- De omgevingsvisie bewaakt de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de dorpen door strategische keuzes te maken op het gebied van wonen, voorzieningen en sociale samenhang.
- Het welzijn van onze inwoners is onze hoogste prioriteit. Daarom is er in de omgevingsvisie aandacht voor toegankelijkheid, schone lucht, groen, en ruimte voor beweging voor iedereen.
- De omgevingsvisie besteedt aandacht aan bereikbaarheid en toekomstige digitale connectiviteit om de dorpen vitaal te houden en aantrekkelijk te maken voor diverse doelgroepen.

Uitgangspunten hoofdstuk 5

- Het proces voor de Omgevingsvisie verloopt in een aantal herkenbare stappen en fasen.
- De Omgevingsvisie is een dynamisch document dat elke bestuursperiode kan worden aangepast.
- De Omgevingsvisie wordt begin 2027 door de raad vastgesteld.
- De visie wordt breed gedragen, zowel binnen de organisatie als daarbuiten. Daarom worden inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, ketenpartners, de regio, het college en de raad actief betrokken bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie.
- In het participatieproces concentreren we ons op vraagstukken waarvoor nog geen recente participatie heeft plaatsgevonden of nog geen beleid is vastgesteld. Tegelijkertijd rust op geen enkel onderwerp een taboe en zorgen we voor integrale afwegingen door input van alle relevante disciplines en invalshoeken te betrekken.

Bijlagen

Bijlage 1

Overzicht recente of lopende participatietrajecten

- Evaluatieverslag dorpsgesprekken over Wonen (2022).
- Mobiliteitsplan (2025)
- Verblijfsaccommodaties - besluitvorming kader in Q2 2025
- Duurzaamheidsvisie (2024)
- Lokale adaptatiestrategie (2024)
- Armoedebeleid 2024 – 2028 (2024)
- Diverse bijeenkomsten in het kader van uitvoering Gezond en Actief Leven Akkoord en thema opgroeien

Bijlage 2

Overzicht gemeentelijk beleid fysieke leefomgeving

Ruimtelijke beleid en ruimtelijk beheer

- Structuurvisie Buitengebied (2016)
- Welstandsbeleid Aa en Hunze (2020)
- Uitgangspunten Groen & Grijs (infra/civieltechniek) - bestek voorwaarden
- Beleidsregels bermmonumenten en gedenktekens langs de openbare weg
- Ruimtelijke kwaliteit bomen in kernen
- Wegenonderhoudsplan 2021 – 2025 (2021)
- Verordening afvoer hemelwater en grondwater
- Gemeentelijk Rioleringsplan (in 2024 verlengd tot 2027)
- Afvalstoffenbeleidsplan 2023 – 2027 (2022)

Duurzaamheid

- Lokale adaptatiestrategie (2024)
- Duurzaamheidsvisie (2024)
- Visie elektrische laadpalen 2022 – 2026 (2022)
- Transitievisie Warmte (2022) en uitvoeringsplan
- Beleidskader Zonne-energie (2020)
- Beleidskader Windmolens agrarisch (2020) - verwerkt in facet bestemmingsplan
- Regionale Energie Strategie Drenthe (2020)

Wonen

- Woonvisie (2020+) en addendum op woonvisie (2023)
- Afwegingskader Woningbouw (2022) - product van Woonvisie 2020+
- Kader afspraken woningcorporaties (2021)
- Nota Grondbeleid (2022)
- Nota Grondprijzenbrief (2024)
- Overhoekenbeleid (2024)
- Regionale woondeal – afspraken met provincie (2022)

Maatschappelijk vastgoed en voorzieningen

- Dorpshuizenbeleid (2006)
- Beleidskader Toekomstgericht voorzieningenbeleid (2012)
- Visie maatschappelijk vastgoed (2017) en uitvoeringsplan

Economie & Recreatie

- Economische koersnota en vrijetijdseconomie 2022 – 2025 (2021)
- Uitvoeringsplan Toeristisch beleid 2016 – 2019
(verlengd en onderdeel van Economische koersnota)
- Beleidsnotitie Bed & Breakfast (2015)

Cultureel erfgoed & Archeologie

- Archeologische beleids- en advieskaart (2012)
- Cultuurhistorische waardenkaart (2016)
- Kerkenvisie (2024)

Gebiedsgerichte visies

- Landschapsvisie Hunzedal (2020)
  - Aanvulling op landschapsvisie - Recreatievisie:
Kader beleven en benutten (2023)
- Landschapsvisie Drentsche Aa (2017)
- Agenda Veenkoloniën
  - Strategisch landbouwplan 2020 -2024 (ook na 2024 leidend)
  - Gebiedsplan Veenkoloniën (2024)
  - Ontwikkeldkader groen-blauwe-dooradering (2024)
- Bioplan Drentse Aa

Sociaal domein

- Gezondheidsbeleid Aa en Hunze / Gezond in Aa en Hunze (2022)
- Armoedebelaid 2024 – 2028 (2024)
- Cultuurnota 'Cultuur verbindt' 2022 – 2025 (2022)

Overig

- Strategische Toekomstvisie Aa en Hunze 2015 – 2025
- Leidende principes Omgevingswet (2021)
- Notitie Vertrekpunten participatie (2021) - evaluatie 2024
- Verordening Participatie & Inspraak (2021) - evaluatie 2024
- Werkboek Participatie Samen Doen (2023)
- Paasvurenbeleid
- Uitvoering- en Handhavingsstrategie (2024)

Colofon

Onderwerp

Startnotitie Omgevingsvisie
Aa en Hunze

Datum

Vastgesteld door gemeenteraad
Aa en Hunze op 20 maart 2025

Tekst

gemeente Aa en Hunze in
samenwerking met Bügel Hajema
(R.H. Schipper en R. Steenbergen)

Foto's

Henk Osinga en
Simon Westerhof

Ontwerp & opmaak

www.dit-s.nl

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

